

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

MIHAI EMINESCU 135 de ani de la moartea Poetului

Ing. Nicolae IOSUB

Pe 15 iunie 2024, se împlinesc 135 de ani de la trecerea în eternitate a celui mai iubit poet român – Mihai Eminescu. În același an, l-au urmat și prietenii săi cei mai buni, poeta Veronica Micle – muza sa inspiratoare și povestitorul Ion Creangă.

După o viață plină de asperități și lipsuri materiale, lipsă de mulțumire profesională, muncind ca un salahor la redacția ziarului conservator *Timpul*, Mihai Eminescu se îmbolnăvește subit. Urmează o perioadă de șase ani fără două săptămâni, de chin și suferință, cu multe internări în spitale și sanatorii, cu tratamente inadecvate, începe calvarul poetului.

Data de 28 iunie 1883, marchează începutul **calvarului lui Mihai Eminescu**, prin internarea în diverse sanatorii, aplicându-i-se tratamente antiluetice, pe bază de mercur, pentru o boală pe care n-o avea, starea lui de sănătate devine tot mai proastă și, în cele din urmă, decesul poetului.

Cei aproape șase ani de boală, cu reveniri și căderi, au făcut din Eminescu un om obosit, pesimist, fără speranță de îndreptare. Lui Eminescu nu i s-a acordat atenția și ajutorul de care avea atâta nevoie. A fost internat în diferite spitale și sanatorii (sanatoriul dr. Al. Șuțu, Mărcuța, sanatoriul de la Neamț), cu bolnavi periculoși și violenți, unde poetul nu avea ce căuta. Poetul nu era violent, avea nevoie de o atenție deosebită, cu tratamente în spitale bune (ca cel de Ober Döbling), cu o viață normală, fără lipsuri materiale și cu preocupări intelectuale adecvate. Toate acestea nu le-a avut Eminescu, ci dimpotrivă a avut parte de tratamente inadecvate bolii sale psihice, ceea ce a dus la îmbolnăvirea organelor vitale (intoxicație cu mercur a creierului, inimii, ficatului și rinichilor) și, în cele din urmă, la deces.

Volumul intitulat „Maladia lui Eminescu și maladiile imaginare ale eminescologilor”, carte scoasă de Editura Fundației Naționale pentru Știință și Artă” București, 1915, clarifică definitive cauzele îmbolnăvirii și morții lui Mihai Eminescu, clarificare ce apare în concluzia academicianului Victor Voicu: „*În privința marelui nostru poet Mihai Eminescu datele deținute, fundamentate pe documente, mărturii, scrisori, date clinice, date anatomo- patologice (autopsia) pledează neîndoiește pentru o patologie afectivă, un - **sindrom maniaco- depresiv. Erorile de diagnostic și implicit tratamentul cu mercur de lungă durată, pentru un presupus lues, a supraadăugat sindromului maniaco-depresiv o componentă neurotoxică cu o agravare a depresiei și apariția altor simptome psihice, neurologice și organice. Toate acestea au dus la deteriorarea gravă a stării de sănătate a marelui poet grăbindu-i sfârșitul***”.

Eminescu a fost înmormântat în Cimitirul Șerban Vodă - Bellu din București, la umbra unui tei. Pe cruce este un basorelief și, mai jos, are drept epitaf o strofă din poezia sa „Nu voi mormânt bogat”:

„Reverse dulci scânteii
Atotștiutoarea,
Deasupra-mi crengi de tei
Să-și scuture floarea.
Ne mai fiind pribeag
De-atunci înainte
Aduceri aminte
M-or troieni cu drag”.

Medalionul de pe soclu de beton al mormântului, precum și gravarea strofelor eminesciene sunt opera sculptorului Ion Georgescu (1856- 1898). Placa a fost turnată la Paris, la foarte puțin timp după moartea poetului.

După moartea lui Mihai Eminescu, Titu Maiorescu a luat hotărârea înființării unui *Comitet de inițiativă*, pentru strângerea fondurilor bănești și ridicarea unui monument la mormântul poetului.

Din comitetul înființat la 20 octombrie 1889, făceau parte: Titu Maiorescu, Teodor G. Rosetti, N. Mandrea, I. C. Negruzzi, Dr. I. Neagoe, I. L. Caragiale, A. Chibici- Revneanu, M. Brăneanu și N. Săveanu. Documentul de constituire a *Comitetului de inițiativă*, a fost descoperit de George Muntean, într-un dosar de la Arhivele Statului și a fost publicat de acesta, în cartea „*Eminescu-100 documente noi*”, carte apărută la Ed. *Eminescu* din București, în 2003, cât și în „*Caietele Mihai Eminescu*” nr.1 din anul 1972.

Comitetul de inițiativă a hotărât să „deschidă liste de subscrieri de câte 50 de bani de persoană”, liste care au fost trimise în țară pentru colectarea banilor necesari ridicării monumentului. S-au trimis

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

1280 liste de subscriere din care s-au înapoiat 280, cu o sumă totalizând 7153 lei, 300 liste s-au înapoiat fără bani, iar restul de 700 nu s-au mai returnat.

În *Darea de seamă* a lui Al. Chibici-Revneanu - secretarul comitetului - din 14/26 iunie 1892, este consemnat modul cum au fost folosiți banii adunați. Astfel, monumentul propriu-zis (medalionul de bronz sculptat de I. Georgescu) a costat 5000 lei, 190 lei soclul de beton al grilajului, 816 lei a costat grilajul din fier forjat și 88,15 lei au fost folosiți cu corespondența și cheltuieli cu trăsura la cimitirul Bellu (*Dare de seamă*- LXVII- pag.162).

S-a construit un soclu din piatră pe care s-a montat un medalion din bronz cu chipul poetului (a II-a fotografie), opera sculptorului Ioan Georgescu. Monumentul din piatră a fost realizat după planul lui Lecomte de Nouy și este inscripționat cu: „**Mihail Eminescu- 15 ianuarie 1850- 15 iunie 1889**”.

Grilajul de fier forjat dădea o distincție și un aspect deosebit mormântului poetului, fiind o adevărată operă de artă. În cartea poștală ilustrată, realizată în perioada interbelică, se observă foarte bine aspectul deosebit al monumentului. Pe grilaj era montat și o plăcuță cu un aviz de protejare a obiectivului. După terminarea monumentului a rămas disponibilă suma de 1211 lei.

Restul de 1000 lei s-au depus la Primăria Capitalei, cu titlul de rentă perpetuă de 5%, iar anual din această dobândă de 50 lei, primăria să mențină în bună stare mormântul, să planteze și să îngrijească iarba și florile. Acest lucru s-a dus la îndeplinire și mormântul poetului a fost bine îngrijit și protejat, o bună perioadă de timp.

Cum a fost îngrijit mormântul lui Mihai Eminescu ne spune ziaristul I.V. Gheorghiu, la 30 de ani de la moartea poetului: „*Câți știu unde e mormântul lui Eminescu? Câți din aceștia s-au interesat de ce cresc pe mormântul lui spini și buruieni, pe când pe alte morminte cresc florile sfinte ale recunoștinței, care numai pe morminte au locul lor...*”

Câți știu că primăria Capitalei întreține cu banii noștri multe morminte, printre care nu este și cel al Geniului Românesc?

Câți știu că Farado a dat ani de zile flori gratis pentru mormântul poetului, până ce s-a convins că e-n zadar totul: grădinarii de la Bellu au de furnizat flori pentru oameni vii nu pentru...memorii...incomode...

Contribuind la popularizarea celui mai mare iubitor și admirator al poporului românesc de pretutindeni, nutrim nădejdea că acest popor, iar nu conducătorii lui, va ridica un monument vrednic de marele geniu, un monument al României Mari, pentru care Eminescu a luptat întotdeauna și din toate puterile sale” (I. V. Gheorghiu- La mormântul poetului- 14 iunie 1919- ziarul Fiat lux, nr.8-10, 15 iunie 1919, București).

Această formă al mormântului lui Mihai Eminescu a existat până în anul 1961, când a încetat din viață scriitorul Mihail Sadoveanu, când s-a demolat soclul de beton și grilajul de fier forjat de pe mormântul lui Mihai Eminescu. În schimb, s-a montat pe soclul de piatră al poetului o cruce de beton, așa cum se cuvine unui bun creștin și apărător al credinței și bisericii strămoșești, cum a fost Mihai Eminescu.

După moartea lui Mihai Eminescu, în toată țara s-au organizat adunări de omagiere, mai ales la date rotunde (1909, 1914, 1919, 1929, 1939, 1950 etc), la mormântul poetului din București, dar și în alte localități din țară, s-au ridicat poetului busturi și statui, s-au scris cărți privitoare la viața și opera nemuritoare a *Lucefărului*.

Una din aceste comemorări a fost cea din 8 noiembrie 1941, în plin război, la mormântul poetului de la cimitirul Bellu din București, unde s-a săvârșit o pomenire cu șase preoți, s-au depus buchete și coronae de flori, s-a vorbit despre viața și opera nemuritoare a Poetului.

Pe 8 noiembrie 1841, ziua de Sf. Mihail și Gavril, când Eminescu își serba onomastica, un grup de intelectuali bucureșteni, fac o pomenire poetului, la mormântul de la cimitirul Bellu, în condiții grele de război, unde scriitorul Horia Furtună vorbește despre viața și opera poetului și importanța lui pentru poporul și literatura română. Vorbitorul scoate în evidență faptul că, poetul a fost neînțeleș și puțin ajutat de contemporanii săi: „*Neînțeleș de contemporani, sărac, părăsit de iubită, cu mintea întunecată de boală, Eminescu moare tânăr, învins de viață și de tovarășii lui de viață!*”

În fața acestui mormânt sfânt și drag, să-i cerem iertare noi, astăzi lui Eminescu, pentru cei ce nu l-au înțeleș și l-au lăsat să sufere în vremea lui! Și mai ales să ne legăm sufletele de sufletul lui. Acesta e rostul piosului pelerinaj de la mormântul lui”.

Vorbitorul, în finalul expunerii sale, ne îndeamnă să-l prețuim pe Mihai Eminescu și să luăm lumină de la sufletul lui: „Eminescu n-a fost numai un mare poet; n-a fost numai minunatul cântăreț al dragostei și al tristeții, al revoltei și al dorului, al privescilor și al frământărilor, - ci prin geniul său limpede, creator și omenesc, sbuciumat, meditativ și românesc, - rămâne stăpânul limbei noastre, interpretul suferințelor noastre, prietenul sufletului nostru; rămâne pilda unui uriaș care a suferit toate chinurile sărăciei și ale neînțelegerii, și mai ales, rămâne pentru noi îndemnul de a lua lumină din sufletul lui, spre a face cât mai mare loc pe pământ și înviață: adevărului, dreptății, frumuseții și poeziei!”

Cuvintele lui Horia Furtună sunt de actualitate și astăzi și, ne îndeamnă să-l prețuim și să-l comemorăm și astăzi, nu numai pe 15 ianuarie și pe 15 iunie, dar și de ziua sa onomastică, Sf. Mihail și Gavril, ziua în care Mihai Eminescu își sărbătorea ziua numelui. Regimul trecut a scos această zi din calendarul manifestărilor dedicate Poetului, dar, după revoluție, nimeni nu ne împiedică să reluăm aceste manifestări de cinstire și prețuire, a celui mai mare poet român.

În finalul acestui succint material, nu putem spune mai mult decât zicea Alexandru Vlahuță, în revista *Luceafărul*, în 1909, la douăzeci de ani de la moartea poetului:

„Suntem în biserică. Plutește deasupra noastră sufletul divinului poet, care nu mai face umbră nimănui și nu mai supără pe nimeni. De-acolo, din liniștea nemuririi lui, cu aceeași dragoste ne privește pe toți, și - senin, atoateiertător, cu înțelepciune și cu bunătatea celui ce-a trăit și-a pățit pentru alții - ne spune: Pace vouă!”

(Al. Vlahuță- *Eminescu în politică*- *Luceafărul*, 1 decembrie 1909, Sibiu).

Pomenirea lui M. Eminescu, pe 8 noiembrie 1941, la

cimitirul Bellu din București.

Bibliografie:

1. George Muntean- *Eminescu, 100 documente noi*- Ed. Eminescu, București, 2000
2. I.E.Torouțiu- *Studii și documente literare*- Vol.IV.
3. Marin Bucur- *Caietele Mihai Eminescu*- vol.I, Ed. Eminescu, București, 1972
4. Horia Furtună- *Revista Cele Trei Crișuri*, anul XXII, noiembrie- decembrie 1941- *La mormântul lui Mihail Eminescu*

Nicolae Iosub, 15 iunie 2024, Botoșani

*Mormântul inițial a lui M. Eminescu-
Carte poștală ilustrată interbelică*

Mormântul poetului astăzi

AVRAM IANCU - 200!

Nr. 6 (46/iunie 2024)

Cetatea Cavalerilor

Coordonator: Colonel Dr. Constantin MOSINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cio
Editura Tipo MC, Oradea, 2020
Cartea Mea, e și a Tăi ISSN 2734-6889; ISSN_L 2734-6889

REGISTRU STAREI CIVILE PENTRU MORȚI Ortodox- Român

Mihail Eminescu de 43 ani, poet,
necăsătorit,

No.2935, Din anul una mie opt sute optzeci și nouă, Iunie ziua șapte spre
sute optzeci și nouă, Iunie ziua șapte spre
dece - ora două spre dece meridiane - act
de morte a Dlui Mihail Eminescu de patru
deci și trei ani, poet, necăsătorit, născut în
comuna Botoșani fiul Decedatului Michail
Eminovici alte amănunte nu sa putut lua,

Decedat la cinci spre dece corent-
ora trei ante meridiane, în casa din strada
Municipală - No.14 suburbia Doamna
Bălașca. Martori au fost Dl. Iordache
Munteanu - de ani trei deci - de profesie
servitor, din acel spital. - și D. Ion Știrbu -
de ani douăzeci și cinci de profesie
servitor din strada aceeași No.14 de la
acel spital - care să subscrie - împreună
cu noi acest act după ce li s-au citit -
cazul morții s-a constatat de noi prin
doctoru verifcator Dsa Șutzu care a și
liberat certificatul cu No. 161.

Făcut ne noi Nicolae Haği Stoica,
fiu consilier al comunei București și
oficiar de stare civilă. Martori n-au știut
subscrie.

Biletu

REGISTRU STAREI CIVILE PENTRU MORȚI

Cetădar - Roman

*Mihail
Eminescu
de 43 ani
poet
ne căsătorit*

No. 2935

Din anul una mie opt sute optzeci și nouă luna Iunie
zhoa șapte spre dece — ora două spre dece
meridiane. — Act de vörto a Dlui Mihail Eminescu de patru
deci și trei ani, poet, necăsătorit născut în comu-
na Botoșani fiul Decedatului Michail Eminovici
celte amănunte nu sa putut lua. —
decadat la cinci spre dece corent- ora trei ante
meridiane, in casa din strada Municipală — No. 14 subur-
bia Doamna Bălășca Martori au fost: Dl. Iordache
Munteanu - de ani trei deci — de profesie
servitor, din acel spital. —
și D. Ion Știrbu — de ani douăzeci și cinci
de profesie servitor din strada aceeași
No. 14 de la acel spital. —
cari au subscriu împreună cu noi acest act după ce li s'au citit —
Cazul morții s'a constatat de noi prin doctoru verifcator Dsa
Șutzu — care a și liberat certificatul cu No. 161
Făcut de noi Nicolae Haği Stoica fiu consilier
al comunei București și oficiar de stare civilă. Martori n'au știut subscrie.

Martori } I. Munteanu
 } I. Știrbu

Oficiaru
Știrbu

Martori - I. Munteanu

I. Știrbu
Oficiaru, Semnătura